

ПСИХОЛОГІЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ОСІБ З РІЗНОЮ ВПЕВНЕНІСТЮ У СОБІ

Медведєва Л. П.

здобувач вищої освіти другого (магістерського) рівня

за спеціальністю 053 – Психологія

Міжнародний гуманітарний університет

Науковий керівник: Жигалкіна Н. В.

кандидат психологічних наук,

доцент кафедри психології та педагогіки

Міжнародний гуманітарний університет

м. Одеса, Україна

Останніми роками фактор упевненості у собі стає провідним у людини як суб'єкта соціальної взаємодії. Розвиток такої якості, як упевненість у собі, є актуальним для особистості на всіх вікових етапах. Найчастіше прояви зазначеного феномену відбуваються тоді, коли необхідно інтенсифікувати становлення життєвої позиції й самосвідомості. Зазначена проблема є досить важливою і в контексті розвитку конструктивної взаємодії та протистояння деструктивним впливам, формування успішної особистості. Науковці розглядають упевненість у собі у тісному взаємозв'язку з такими категоріями, як «Я-концепція», самосвідомість, самоповага, самооцінка тощо. Це свідчить про те, що упевненість у собі, як психологічна категорія, розглядається у різних напрямках, але психологічні особливості осіб з різною упевненістю у собі на даний час визначено не повністю [1].

Метою даного повідомлення є викладення результатів теоретичного обґрунтування та емпіричного дослідження психологічних особливостей осіб з різною впевненістю у собі. Вибірку дослідження склали студенти міжнародного гуманітарного університету у кількості 34 осіб, віком від 24 до 48 років. Для діагностики були застосовані наступні методики: «Методика впевненості в собі» В.Г.Ромека, спрямована на вивчення впевненості у собі; методика «Фрайбурзький особистісний опитувальник (FPI)» (І. Фаренберг, Х. Зарг, Р.Г. Гампель), метою якої є діагностика психологічних особливостей особистості.

В результаті проведеного кореляційного аналізу виявлено, що між показниками впевненості у собі і властивостей особистості існують значущі прямі і зворотні кореляційні зв'язки, що дало можливість провести якісний аналіз отриманих результатів. Для вирішення даного

питання нами було використано метод «асів», за допомогою якого виділялися групи осіб з високим та низьким рівнем впевненості у собі, а також метод «профілів» [2], який дав можливість вивчити та охарактеризувати психологічні характеристики параметрів, що вивчаються.

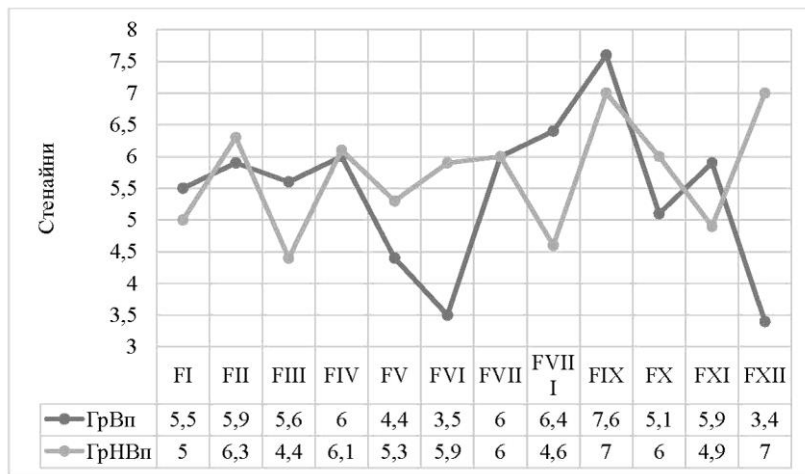

Рис.1. Профілі шкал FPI в групах осіб з різним рівнем впевненості у собі

Примітка: 1) умовні позначення груп осіб з високим та низьким рівнем впевненості у собі: ГрВп (група осіб з високим рівнем впевненості у собі); ГрНВп (група осіб з низьким рівнем впевненості у собі); 2) умовні скорочення показників властивостей особистості за методикою FPI: FI – невротичність; FII – спонтанна агресивність; FIII – депресивність; FIV – роздратованість; FV – товариськість; FVI – врівноваженість; FVII – реактивна агресивність; FVIII – сором’язливість; FIX – відкритість; FX – екстраверсія – інтроверсія; FXI – емоційна лабільність; FXII – маскулінність – фемінність.

Візуальний аналіз профілів свідчить про те, що осіб з високим рівнем впевненості у собі характеризують значення таких властивостей, як: FIX (відкритість) (7,6 ст.), що дає можливість охарактеризувати даних осіб, як таких, що адекватно реагують на процедуру дослідження і є достатньо відвертими, готовими відповідати з мінімальними суб’єктивними спотвореннями. Це свідчить про відвертість та відкритість даних осіб. Крім того, значення показника FVIII (сором’язливість) (6,4 ст.), розташованого у III квартилі, пояснюють їх нерішучість і деяку невпевненість. Можливо, це пояснюється тим, що обстежені, знаходячись у ситуації отримання нової професії, ще не мають достатніх знань і вмінь для вияву своєї особистісної впевненості у професійному спілкуванні

і намагаються якнайдовше відтягнути прийняття рішення і не починають його виконання. У спілкуванні з оточуючими людьми вони досить сором'язливо себе поведуть, соромляться, намагаються знаходитися в тіні і ні в що не втручаються. Представники даної групи уникають великих компаній, віддають переваги вузькому колу старих та перевірених друзів. Значення показника FVII (реактивна агресивність) (6 ст.) пояснюють те, що ці люди є досить байдужі до похвали і покарання. Вони не звертають увагу на правила спільного життя і на морально-етичні норми. Отримані характеристики підкріплюються проявом свавілля у взаємодії з колективом. Для них важливішим є їх особиста точка зору. Вони прагнуть до негайного, невідкладного задоволення своїх бажань, не звертаючи увагу на обставини та бажання оточуючих людей. Критику і зауваження на свою адресу сприймають як посягання на особисту свободу. Незважаючи на бурхливі афекти при виникненні бажань і на активність у отриманні задоволення, їх бажання досить нестійкі. Швидко настає перенасичення з почуттям нудьги та роздратування. Також ці характеристики доповнюються і значеннями показника FIV (дратівливість) (6ст), значення якого розташовані на одній лінії з попереднім показником FVII (реактивна агресивність). Можливо, це пояснюється тим, що особи, які входять до даної групи мають стійке коло невротичних реакцій, пов'язаних з життєвими обставинами, в яких зараз знаходяться, тобто з умовами війни.

Осіб з *низьким рівнем* впевненості у собі, як і представників попередньої групи, характеризує адекватність реагування на процедуру дослідження, готовність відповідати з мінімальними суб'єктивними спотвореннями. Розташування шкали FII (спонтанна агресивність) (6,3 стенов) характеризує даних осіб як достатньо імпульсивних. У них відсутня соціальна конформність, їм властивий поганий самоконтроль. Можливо, така поведінка пов'язана з невмінням або відсутністю бажання суб'єкта стримувати або відтерміновувати задоволення своїх бажань. Цим особам властива яскрава вираженість гострих афективних переживань. Вони намагаються задовольнити свої бажання відразу ж, у безпосередній поведінці, серйозно не задумуючись про наслідки своїх вчинків, діють імпульсивно і необдуманно. Але зовні представники цієї групи мають вигляд людей вільних від обмежень, упевнених у собі. Вони товариські, з великим задоволенням приймають участь в колективних заходах, дуже активно відгукуються на будь-які події, знаходять новизну, певний інтерес навіть у повсякденних незначних справах. Наразі відсутність стриманості і розсудливості може призвести до таких вчинків, які можуть відштовхувати навколишніх. Характеристики властивостей осіб групи з *низьким рівнем* впевненості у собі доповнюються і специфікою прояву властивостей, визначених шкалою FXII (маскуліність-фемінність).

Розташування значень даного показника займає позицію 7 стенів. Характеристики за даною властивістю визначають сміливість, передбачливість, прагнення до самоствердження, схильність до ризику, до швидких, рішучих дій без достатнього їх обдумування та обґрунтування. Інтереси цих людей є досить вузькими і практичними, судження – тверезі і реалістичні, а в поведінці їм не вистачає оригінальності і своєрідності. Вони стараються уникати складних, заплутаних ситуацій, нехтують відтінками і напівтонами. Дані особи досить важко розбираються в істинних мотивах своєї і чужої поведінки, поблажливо ставляться до своїх слабкостей, не схильні до рефлексії і самоаналізу, дуже люблять чуттєві задоволення, вірять у силу, а не в мистецтво.

Отже, означені характеристики дають можливість говорити про наступне. Вивчення психологічних особливостей осіб з різним рівнем упевненості у собі спонукає звернути увагу на вибір активного способу реагування на складні життєві ситуації представників обох груп, що на наш погляд, дасть можливість виокремлення специфічних особливостей упевненості у собі як властивості особистості.

Література:

1. Мельничук С.К. Сутність, структурні компоненти та критерії вивчення впевненості в собі. 2019. URL: https://ird.npu.edu.ua/files/melnuchyk_s.pdf
2. Саннікова, О. П. Феноменологія особистості: Вибрані психологічні праці. Одеса : СМІЛ, 2003. 256 с.